ȘCOALA ÎNTRE TRADIȚIONAL ȘI MODERN

Chiru Gianina, Școala Gimnazială ”Constantin Brâncoveanu”, Râmnicu Sărat, județul Buzău

“ A învăţa presupune a te elibera de o ignoranţă, de o incertitudine, de o stângăcie, de o incompetenţă, de o orbire; înseamnă să ajungi să faci mai bine, să înţelegi mai bine, să exişti mai bine.

Olivier Reboul

Acţiunea definitorie a şcolii rămâne educaţia, considerată un proces destinat exclusiv omului şi care vizează disciplinarea şi civilizarea acestuia, din perspectiva unui ideal de personalitate umană, propus si dorit chiar de societate. Ioan Cerghit definea educaţia din mai multe unghiuri, ca proces, prin care fiinta umană este supusă unei transformări îndelungate, ca acţiune de conducere, omul devenind o fiinţă formată şi autonomă, dar şi ca acţiune socială sau ca relaţie desfăşurată între doi poli, educătorul şi cel care este educat.[1]

Funcţiile educaţiei sunt diverse şi se referă la transmiterea valorilor pe care societatea le posedă, la pregătirea şi la formarea oamenilor sau la valorizarea creatiilor culturale. Educaţia trebuie să ţină cont de particularităţile individuale şi de vârstă ale copiilor, folosind metode şi strategii optime de dezvoltare ale acestora. Ea trebuie, de asemenea, să stimuleze imaginaţia şi exprimarea elevilor, oferindu-le un cadru favorabil creşterii, fără a le impune un cadru rigid, prestabilit.

Dacă altădată metoda predominantă de desfăşurare a lecţiei era expunerea, pentru că oferea posibilitatea profesorului să-şi etaleze bagajul de cunoştinţe, astăzi se pune accent pe metode moderne, care să transforme profesorul în manager al învătării, iar elevului să i se creeze cadrul unei manifestări proprii, pentru a-şi putea forma puncte de vedere personale.

Acest demers se află sub incidenţa unor principii didactice, care îl orientează şi care vizează alegerea unor metode specifice, selectarea celor mai utile strategii. Astfel, principiul caracterului educativ al instruirii ţine cont nu de cunoştintele pe care elevul le va fi asimilat la sfârşitul procesului educativ, ci de modul în care aceste cunoştinţe vor fi aplicate. Tot acest principiu insistă asupra formării unor princeperi şi deprinderi de muncă individuală şi intelectuală, mutând accentul de pe informativ pe formativ.

Un alt principiu este cel al însusirii conştiente şi active. Învăţământul tradiţional se axa pe respectarea intervalului de timp alocat orei, în dauna elevilor, care nu asimilau în mod corect

---

[1] Constantin Cucoş - ***“Pedagogie”,*** Polirom , 1996

informaţiile transmise. Acest principiu, însă, insistă asupra unei apropieri între elevi şi conţinutul curricular şi cere ca ambii parteneri să se implice în procesul didactic. Efortul este dublu. Pe de o parte, profesorul trebuie să cedeze o parte din atribuţii, renunţând la poziţia centrală care i se atribuia în învăţământul tradiţional. De cealaltă parte, elevul este stimulat să aibă încredere în posibilităţile proprii şi să-şi depăşească pasivismul.

Câmpul şcolar educativ modern se desfăşoară, aşadar, între două elemente care trebuie să participe în egală măsură. Profesorul, manager şi formator al procesului instructiv-educativ, şi elevul, obiect şi subiect al acestui proces, dobândind autonomie şi formându-se în spiritul responsabilităţii şi al culturii civice.

Învăţământul tradiţional

Axat pe transmiterea de informaţii şi excluzând rolul elevului ca partener al procesului instructiv - educativ, învăţământul tradiţional promova o învăţare de menţinere, aşa cum o definea J.W.Botkin[1]. Acest tip de învăţare, caracteristic unei societăţi tradiţionale, se baza pe o simplă transmitere de cunoştinţe, necesare elevilor pentru a face faţă unui sistem de viaţă cunoscut, recurent, din care inovaţia lipsea cu desăvârşire. Profesorul avea rolul de a facilita acest transfer de informaţii, neglijând funcţia formativă a învăţării şi neacceptând intervenţii ale elevilor. De altfel, se dorea cultivarea unui spirit obedient din partea acestora din urmă, care excludea imaginaţia şi iniţiativa.

Secolul 21 a modificat însă poziţia pe care şcoala trebuie să o aibă. Societăţile multiculturale, care pun accentul pe diversitate şi pe acceptare, se lovesc de un sistem educativ rigid, în care predomină o viziune monoculturală şi care nu este pregătit să se înnoiască. Strategiile didactice rămân învechite, promovând o cultură etnocentristă şi ignorând valori precum toleranţa, egalitatea, respectul, valori recunoscute deja de societăţile democratice.

Învăţământul modern

Pedagogia activă, caracteristică învăţământului modern, face posibilă trecerea de la transmiterea de cunoştinţe la formarea de deprinderi şi de abilităţi, accentuând astfel latura formativă a educaţiei. Modelul magistricentric, al dascălului aflat în centrul procesului instructiv – educativ, este considerat depăşit şi este înlocuit de o viziune pedagogică nouă, în care elevul joacă rolul cel mai important, devenind parte activă a instruirii sale.

Total diferită de pedagogia tradiţională, pedagogia modernă modifică rolul jucat de polii educaţionali, mutând accentul pe elev. Abandonarea limbii de lemn, folosirea unui discurs nou, mobilizarea elevilor în procesul educativ sunt numai câteva dintre caracteristicile acestei pedagogii. Întrebarea dominantă a învăţământului modern este ce rol alege şcoala să joace în societatea actuală şi cât de pregatită este ea să facă faţă schimbărilor provocate de globalizare. Idealul educaţional este legat de valorile culturale ce trebuie asimilate, de tipul de personalitate impus de societate, dar şi de nevoile elevului. Nu mai este vorba de un model educaţional standard, ci de unul dinamic, în concordanţă cu noile realităţi şi capabil să reziste la schimbări.

Învăţământul modern nu caută să scoată în evidenţă rolul profesorului, ci vine în întâmpinarea cerinţelor societăţii, propunând strategii didactice potrivite pentru formarea elevilor. Experienţa tradiţiei şi capacitatea de inovare şi de creativitate sunt noile repere ale şcolii, care propune educaţii noi, în acord cu societatea globală: educaţia pentru pace, educaţia ecologică ori educaţia pentru o societate multiculturală. De asemenea, metoda predominantă de desfăşurare a instrucţiei este metoda euristică, deoarece învăţarea prin descoperire asigură elevilor o dobândire conştientă a conţinutului curricular, acesta fiind uşor de reactualizat, o dată trecut prin filtrul propriu. Şcoala trebuie să încurajeze formarea unui spirit critic, a unor atitudini pozitive şi a studiului individual, antrenând elevii în activităţi diverse şi diversificate, pentru a-i face să renunţe la rolul pasiv.

Profesorul, ca organizator al procesului instructiv-educativ, trebuie să dea dovada unor capacităţi psihopedagogice, alegând materialul didactic pe care îl va prezenta copiilor într-o formă cât mai accesibilă. De asemenea, el trebuie să adopte o cale eficientă de comunicare, exercitând influenţe constructive asupra copiilor şi să utilizeze moderat autoritatea şi puterea.

Stilul managerial pe care profesorul îl adoptă este demersul realizat de acesta, constând în identificarea şi valorizarea resurselor umane şi tehnice ale clasei de elevi.
În procesul de învăţământ, elevii trebuie să părăsească poziţia de receptori pasivi şi să devină parte creativă, activă şi cooperantă a acestui proces. Ei trebuie ajutaţi să-şi asume nu numai drepturi, ci şi responsabilităţi, întrucât acestea din urmă îi vor ajuta să-şi formeze un spirit civic. În învăţământul modern, se promovează un rol nou al elevilor, aceştia fiind stimulaţi să dobândească abilităţi şi capacităţi. De asemenea, se pune mare accent pe studiul individual, pentru ca elevii, odată ieşiţi din câmpul şcolar, să fie capabili să-şi continue educaţia, abordând latura informală a acesteia.

Societatea actuală, aflată în plin proces de globalizare, propune modele îndoielnice, pe care tinerii şi le asumă neţinând cont de faptul că acestea nu sunt decât imagini care se vând şi

care nu însumează trăsături puternice de caracter. Coordonatele vremii, *simplu, repede, facil*, influenţează şi modul de a gândi şi de a se comporta al tinerilor, care visează cariere de succes, modalităţi cât mai rapide de a face bani, munca pierzându-şi din importanţă. Discursul şcolii, învechit şi bombastic, nu reuşeşte să atragă, deşi elevii îşi petrec o mare parte din timp în acest spaţiu.

Valorile vehiculate de şcoală nu îşi găsesc un corespondent viabil pentru tineri, aceştia îndepărtându-se şi mai mult de educaţia propusă de şcoală. Cartea, altădată cel mai important mijloc de informare şi de divertisment, este astăzi abandonată, în favoarea imaginii, care nu necesită un efort atât de mare. Televizorul, calculatorul, iată modalităţi mult mai plăcute pentru tineri de petrecere a timpului liber. Totul în detrimentul lecturii, a cărţii cu valenţe formative: dezvoltarea imaginaţiei, îmbogăţirea vocabularului.

Discursul teribilist, atitudinea nonconformistă, toate acestea creionează o generaţie aflată sub semnul confuziei şi al nehotărârii. O generaţie care nu-şi poate găsi identitatea, pentru că nici societatea nu mai ştie care îi sunt trăsăturile caracteristice. Şcoala ar trebui să propună o variantă în faţa acestei nehotărâri generalizate şi să identifice strategii optime în desfăşurarea procesului instructiv-educativ, astfel încât să atragă atenţia elevilor şi să le formeze acestora abilităţi şi aptitudini.

Şcoala trebuie să-şi asume un rol activ şi responsabil în formarea şi educaţia copiilor, propunându-le acestora să se implice şi să participe la propriul proces de formare şi educare, astfel încât să-şi găsească identitatea.

Bibliografie :

1. Albu, Gabriel -- *"În căutarea educaţiei autentice",* Polirom, 2002

2. Cojocaru, Venera Mihaela -- *"Teoria şi metodologia instruirii",* E.P.P., 2002

3. Cristea, Gabriela -- "*Psihologia educaţiei",* editura C.N.I. Coresi

4. Cristea, Sorin -- *"Managementul organizaţiei şcolare",* Editura Didactică şi Pedagogică, 2003

5. Cucoş, Constantin-- *"Educaţia, dimensiuni culturale şi interculturale"*, Polirom, 2000

6. Cucoş, Constantin -- *"Pedagogie",* Polirom , 1996

7. Debesse, Maurice -- *"Etapele educaţiei",* EDP, Bucureşti, 1981

8. Oprea, Crenguţa Lăcrămioara -- *"Pedagogie",* Editura Universităţii din Bucureşti, 2003

9. Păun, Emil – Potolea, Dan -- *"Pedagogie. Fundamentări teoretice şi demersuri aplicative",* Polirom, 2002

10. Stan, Emil - - *"Managementul clasei"*, Aramis, 2003

11. Stan, Emil - - *"Profesorul, între autoritate şi putere*", Teora, 1999

12. Ulrich, Cătălina -- *"Managementul clasei – Învăţarea prin cooperare",* Corint, 2003